

Cada home és el seu propi llibre del Gènesi, i el meu Gènesi començà en el fet de la construcció de cinc cases arrenclerades, que l'avi va fer per als fills amb els diners una mica heroics del contraban de sal. L'avi Blai i la seva colla transportaven a coll els sacs des de la costa de Santanyí a la garriga de Lluçmajor, trenta quilòmetres.

Aquesta casa, la meua, té el número 74 del carrer de Palma i està aferrada a la de l'avi, el garriguer major del Rafal des Porcs, mil vuit-centes quarterades, propietat del marquès de Barberà, de Barcelona.

La casa, el monumental padrí Blai amb una percinta catalanada ferm, vermella i faixada entorn de la cintura, el meu pare cristal·lí i de complexió com a monàstica, la llevadora del poble, alta i masclollota com un home, que no tenia fills, que tenia un marit que no sé com es deia perquè tothom li deia *l'home de la Comare*, són l'horitzó extrem de l'espai de la memòria: apareixen ara, 1971, en un capvespre de 1930; jo seia entre el pare i l'avi, el garriguer, anaven mudats. El meu pare duia una gorra de visera, una gorra amb ventalla el mallorquí diu, que era nova i com a massa nova. De l'avi, en recordo la grossor i la grandària, també en recordo un capell de color d'arena com tot just tret de cal capeller, a Santanyí n'hi havia un. Enfront de nosaltres tres, jo enmig, la comare em semblava la Por de l'Albufera i tenia als braços una criatura, la carina, les mans envermellides entre tot de randes, farbalans, brodats, tot blanc, la nena morada: la meua germana Antònia tot just batejada. Hi havia gent, en una mà tenien una copa i a l'altra una galeta, que a Mallorca també es diu una paciència.

Després d'un buit superficial, que dins la memòria 1971 sembla talment un no-res de vidre, la meua mare tornà molt blanca, seia en una cadira baixa que tenia la respallera alta de fusta de faig, la mare, que es diu Maria Rigo, tenia la nena sobre el davantal. La cria anava primatxola, i la mare tenia un pit defora, i una dona, que també semblava un home d'altota i vellarda que era per a mi, li estrenyia contra el mugró un aparell de vidre: hi queien gotes de llet, una, dues, tres, quatre..., i vaig retenir sota la pell dels meu tres anys aquestes paraules, les primeres que passaven a ésser meves: «És una vena tapada».

Jo estava dret, dretet a l'entrada de les cases, davant la mare amb la nena, i la donota aquella de «és una vena tapada» posava un pit de la mare, la nostra, dins una mitja negra, ho dic per a fer treure feina als comentaristes de la meua soledat resistencial, i li tornà a ficar el pit encaputxat sota la bata de llista. Al cap d'una estona, la cria començà de plorar, tenia gana, devia tenir gana, «deu tenir talent», i, a la mare, li queien les llàgrimes, però no feia soroll de plorar, les llàgrimes li queien per les galtes i prou, i la veïnada:

—Maria, he de veure si seràs poma, mem si seràs poma,

li deia, li ho digué més vegades, i la meua germanetxa xisclava, talment un animalet, ho semblava, morada i morada, allargava les mans de cap a l'escot, amb una mà arribà a la partió dels pits, que llavors eren les mames,

—Maria, he de veure si seràs poma,

i la mare es vinclà cap endavant, descordà l'escot amb una mà tota sola, en tragué el pit encaputxat, i la nena iiiiii!, esqueixà el xiscle com una porcelleta ja amb el ganivet i sang. La vella amb el dit li apuntava de cap a la mitja negra, que ja hi havia on abans la llet aquella de somriure i quedar adormida.

—Ai, quin gat, aiai, quin moixot, aiai!,

i la nena enravenava el cap endarrere. Bramava. La mare amb les llàgrimes callava. Jo hi era davant.